Peter August Mørkeberg - *1861 / †1927

Optegnelser om en person i Mørkeberg-slægten, der som Statskonsulent i Husdyrbrug øvede stor indflydelse på udviklingen af dansk svine- og kvægavl i slutningen af 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet - Ridder af Dannebrog.

P. A. Mørkeberg

Barndom og ungdom

Peter August Mørkeberg blev født i Beldringe sogn, Præstø amt, den 21. april 1861 som søn af Forpagter paa Christiansminde Carl Wilhelm Mørkeberg (38) og Hustru Caroline Christiane f. Seidenfaden (28).

Begge P. A. M.'s bedstefædre var skolelærere, nemlig Johan C. Mørkeberg i Kongsted, og Adam Wilhelm Seidenfaden i bl.a. Spjellerup.

P. A. M blev døbt i Beldringe kirke den 16. juni 1861.

Han var barn nr. 3 i denne søskendeflok:

1. Johan Wilhelm Emil Mørkeberg - *1858 - †1928
   Erhverv: Købmand/grosserer i København
2. Dødfødt søn - *1860 - †1860
3. Peter August Mørkeberg - *1861 - †1927
4. Adam Wilhelm Mørkeberg - *1863-†1933
   Anerkendt dyrlæge, professor, direktør ved Veterinær- og Landbohøjskolen
   Ridder og kommandør af Dannebrog
5. Anton Edvard Mørkeberg - *1865-†1948
   Erhverv: Landmand
6. Harald Christopher Mørkeberg - *1868-†1930
   Erhverv: Dyrlæge, veterinærinspektør
7. Daniel Joachim Mørkeberg - *1870 - †1963
   Udvandrede til Nordamerika i 1892, og sidst i 1800-tallet kom han til delstaten Alberta i Canada, hvor han blev en pionér mht. udviklingen af mejeridrift m.m.
   Ridder af Dannebrog.
8. Anna Louise Mørkeberg - *1872-†1947
9. Christian Torkild Holger Mørkeberg - *1875 - †1966
   Udvandrede til Nordamerika omkring 1896. I Canada havde han et mangeårigt samarbejde med sin broder Daniel bl.a. på mejeriet i Markerville. Han døde ugift.

Kort tid efter Peter August Mørkebergs fødsel flyttede forældrene til Spjellerup og derefter (omkring 1865) til Køge, hvor de i mange år drev restaurant og vognmandsforretning på matr.nr. 78, der lå på hjørnet af Sct. Gertrudsstræde og Nyportstræde.
Ejendommen har i dag adressen Nyportstræde 19, Køge - Her boede familien ved folketællingen i 1870. - Se fotos herunder.

I 1870 var Køge en mindre købstad med omkring 3.000 indbyggere. Samme år kom jernbanen til byen, og med havn og gode vejforbindelser voksede byen under industrialiseringen.
I dag (2019) har byen mere end 35.000 indbyggere

Peder August Mørkeberg blev konfirmeret i Køge kirke den 4. april 1875.

Billederne herunder viser bebyggelsen på Nyportstræde 19 henholdsvis i 1914 og 2014.

Foto 1914

Foto 2014

Omkring 1876 afsluttede P.A.M. sin skolegang i Tøxen Skole i Køge. Der er ikke fundet oplysning om evt. eksamensresultater.

Tøxen Skole, Køge - Foto fra ca. 1900 (Kilde: Byarkivet i Køge)

Ungdom og uddannelse.

I 1877 - da P. A. Mørkeberg var 16 år gammel - startede han på sin veterinæruddannelse på Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole, hvor han bestod dyrlægeeksamen med 1. karakter i oktober 1881.

Ved folketællingen i 1880 boede han 18 år gammel som 'Plejesøn og Veterinærelev' på adressen Saxogade 32, København, hos sin onkel og moster, Hans Jacob A. Schiøtt og Emilie Augusta f. Seidenfaden. Samme sted boede hans senere hustru, Gunilla Henriette Malmquist (angivet som plejedatter, 20 år gammel).

P. A. M blev optaget i lægdsrullen for Køge Købstad i 1879. Det fremgår heraf, at han i 1883 blev udskrevet til værnepligt ved Dronningens Livregiment, men at denne udskrivning blev annulleret samme år. Han blev senere overført til lægsprotokollen for Frederiksberg, hvori det er angivet, at han i 1884 forrettede militærtjeneste i ca. 3 måneder.
Af protokollen fremgår, at han var 67½" høj (svarer til 176 cm).

Jobs og karriere

Dyrlæge i Køge 1881-1883.

Efter bestået veterinæreksamen på Landbohøjskolen i oktober 1881 startede P. A. Mørkeberg som praktiserende dyrlæge i Køge fra lokaler hos forældrene på hjørnet af Nyportstræde og Rebslagergade.

I november 1881 indrykkede han denne annonce i Kjøge Avis (se t.h.).

Af ukendte årsager synes P.A.M. hurtigt at have indset, at selvstændig praksis ikke var det rigtige for ham.

I Henhold til min tidligere Bekjendtgjørelse her i Bladet tillader jeg mig at underrette Kjøge og Omegns ærede Beboere om, at jeg Torsdagen den 10de November d. A. agter at begynde min Virksomhed som praktiserende Dyrlæge.

Min Bopæl er: Hjørnet af Nyportstræde og Rebslagergade hos Restauratør Mørkeberg.

Og skal jeg anbefale mig i det ærede Publikums velvillige Erindring.

Ærbødigst

P. A. Mørkeberg,

Dyrlæge.

Assistent på Landbohøjskolen 1883-1886.

Efter godt 1 år i Køge blev han fra 1. januar 1883 ansat på den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole som assistent hos Professor Oluf Bang.

Ved folketællingen i 1885 boede P.A.M. som ugift dyrlægeassistent på adressen Bülowsvej No. 11, Nordre Sidebygning, St. 1. (meget tæt ved Landbohøjskolen).

Stillingen ved Landbohøjskolen forlod P.A.M. i april 1886 for at søge nye udfordringer.

1886-1889: Konkurrence - Videreuddannelse m.m.

På grund af dødsfald i slutningen af 1885 var der blevet 2 interessante stillinger ledige som hhv. lærer i husdyrbrug ved Landbohøjskolen og konsulent i husdyrbrug hos 'Det kgl. danske Landhusholdningsselskab'[1]. Disse stillinger blev anset som vanskelige at besætte med kvalificerede ansøgere, og derfor besluttede de 2 institutioner at udskrive en fælles prisopgave /

[1] *Det Kgl. danske Landhusholdningsselskab blev oprettet i 1769. Selskabets hovedformål var at fremme landbrugets drifts- og dyrkningsmetoder gennem oplysning, præmiering og uddeling af priser til landmændene. Gennem konsulentvirksomhed og andre oplysningsaktiviteter samt rådgivning til regering m.m. fik selskabet stor indflydelse på landbrugets udvikling.*

konkurrence for at tiltrække de bedst egnede. Evt. interesserede skulle tilmelde sig konkurrencen senest 26. marts 1886, og et mindre antal af konkurrencedeltagerne kunne få en understøttelse på 100 kr. månedlig til 1. januar 1887.

Opgaven lød således: *Der indsendes inden 1. januar 1887 en Afhandling, som indledes med en Oversigt over Kvægbrugets Udvikling i de sidste 25-35 år, og som derefter giver en på egne Undersøgelser grundet Fremstilling af den for en enkelt Egn af Landet karakteristiske Kvægbestands Udvikling i samme Tidsrum.*

P. A. Mørkeberg tilmeldte sig konkurrencen, og hans afhandling bestod af 'Oplysninger om Kvægets Udvikling paa Lolland-Falster'. Materialet hertil havde han indsamlet under en 5 måneders rundrejse med besøg på 40 herregårde og et stort antal bøndergårde. Af afhandlingen fremgik, at det overalt var de store gårde, der var gået forrest mht. kvægets forædling og udvikling.

I Landhusholdningsselskabets bestyrelsesmøde 1. juli 1887 blev han udpeget som 1 af de i alt 9 konkurrencedeltagere, der kunne *'anses for kvalificerede til ved en yderligere Uddannelse at kunne virke paa en fyldestgørende Maade som ledende Konsulenter i Husdyrbrug'*,

Videreuddannelsen bestod bl.a. i en 7 måneders udenlandsrejse, hvor han især i England, Skotland og Irland studerede de stedlige metoder for husdyrhold.

I 1888 fik Landhusholdningsselskabet tilladelse til et forsøg med udførsel af levende svin med skibstransport til udvalgte steder i England, hvor svinene så blev slagtet ved ankomsten. Baggrunden for forsøget var bl.a. faldende flæskepriser i Danmark, og at man med henblik på en mulig fremtidig afsætning ønskede at få erfaring mht. udførselsvanskeligheder, transport, slagtning og forhandler-forhold m.m.
Her fik P. A. Mørkeberg bl.a. til opgave at ledsage svinetransporterne og udfærdige en indberetning til bestyrelsen om udfaldet af forsøget.

Statskonsulent i Husdyrbrug 1889-1927

Under overskriften 'Landbruget på Finansloven' beretter Nationaltidende i oktober 1889, at finansloven til 'Konsulentvirksomheden' indeholder et beløb på 28.000 kr., hvoraf 6.000 kr. agtes anvendt til *'fortsat Uddannelses og eventuel Ansættelse af Dyrlæge P. A. Mørkeberg og Landbrugskandidat A. Appel til Konsulenter i Husdyrbrug, saaledes at Mørkeberg fortrinsvis skal rette sin Opmærksomhed paa det det røde danske Kvæg, og Appel sin paa den jydske Kvægraces heldige Udvikling og Ledelse gjennem Avl og Pleie, medens de mere specielle Opgaver med hensyn til Afsætningsforholdene i Ind- og Udland, Forsendelse, Udskibninger, Dyrskuerne og lignende tænkes fordelte mellem de to Konsulenter efter deres Tid og Evner'*.

P. A. Mørkebergs udnævnelse til statskonsulent i Husdyrbrug blev udstedt af Indenrigsministeriet 11. september 1889 - med virkning fra 1. oktober 1889.
Han var da 28 år gammel og nygift.
Stillingen som statskonsulent udøvede han i 38 år til sin død i 1927.

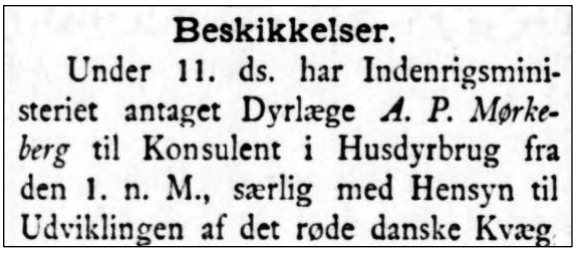

Beskikkelser.

Under 11. ds. har Indenrigsministeriet antaget Dyrlæge *A. P. Mørkeberg* til Konsulent i Husdyrbrug fra den 1. n. M., særlig med Hensyn til Udviklingen af det røde danske Kvæg

Der synes ikke at herske tvivl om, at P. A. Mørkeberg gennem sit virke fik stor betydning for udvikling af dansk husdyrbrug - især på områderne svine- og kvægavl.

Flere af datidens kilder fremhæver ham som: Meget vidende og grundig, saglig, hjælpsom og tillidsvækkende

Fra hans mangeårige virke som statskonsulent kan i tilfældig orden og i punktform nævnes:

- *Foredrag m.m.*
  P. A. M. var meget efterspurgt og populær foredragsholder og taler ved arrangementer, der havde med svine- og kvægavl at gøre. Der var næppe en landboforening i Danmark, der ikke havde bud efter ham ved f.eks. generalforsamlinger eller årsmøder m.m.
  Hans foredrag og taler blev næsten altid gengivet helt eller delvist i landets aviser og landbrugsfaglige tidsskrifter.

- *Dyrskuer.*
  P. A. M. var også en flittig gæst ved dyrskuer rundt omkring i landet. I aviserne blev han ofte citeret for sin vurdering af de udstillede dyrs kvalitet.
  Herudover var han som rådgiver stærkt involveret i udarbejdelsen af de retningslinjer, der blev brugt ved bedømmelse og præmiering af dyrene.

- *Mørkebergs plan for svineavlen.*
  I et foredrag 5. februar 1896 i Landhusholdningsselskabet fremlagde P. A. M. et samlet forslag, der skulle lede den danske svineavl ind i et mere rationelt spor. Af planens del-elementer kan i uddrag nævnes:
  - Forskellige steder i landet skulle der oprettes *avlscentre* - dels med svin af dansk landrace, og dels med svin af den større, hvide Yorkshire-race.
  - Ved ren-avl og kontrol skulle man på disse centre søge at fremelske de egenskaber hos soen, som kan gøre den til en god moder (sundhed, styrke, hårdførhed, frugtbarhed, mælkerigdom, trivelighed, størrelse og god bygning).
  - Centrene skulle så holde det bedste af afkommet tilbage for dermed stadig at få bestanden forbedret og arbejde fremad mod det mål, der til sidst skulle opnås.
  - Fra centrene skulle so-materialet så spredes ud til de opdrættere, der måtte ønske det.
  - Ved således at have avlscentre både for landracesvin og yorkshiresvin ville opdrætterne ved krydsningsavl have mulighed for at arbejde frem mod det bedst mulige slagterisvin.
  Planen vandt almindelig tilslutning, og den blev iværksat så hurtigt, at der allerede i 1897 var oprettet 41 avlscentre for svin af landracen.
  Hovedindholdet i planen blev retningsgivende for de følgende års udvikling indenfor svineavlen. Så sent som i 1916 omtales 'Mørkebergs Plan' i rosende vendinger ved et 25 års jubilæumsarrangement i Andels-Svineslagteriet for Aalborg amt.

- *Kvægavlen*.
  P. A. Mørkebergs arbejde omfattede også konsulentvirksomhed inden for kvægavlens område. Det var især udviklingen af 'Rød Dansk Malkerace', der lå ham på sinde.
  Han tilskyndede bl.a. til rigtig og økonomisk fodring af kvæget, gode principper for malkning, oprettelse af kontrol- og kvægavlsforeninger, mærkning og stambogsføring af dyrene m.m.
  Selv om P. A. M. var en varm fortaler for 'Rød Dansk Malkerace', så var der andre, der havde andre anbefalinger til landmændene.
  Blandt de mest fremtrædende opponenter var dyrlæge V. Stribolt, der var ansat som assistent for professor Bang på Landbohøjskolen. - Stribolt anbefalede i stedet den nyere jersey-race, der godt nok var mindre end den røde ko, men til gengæld havde denne race fortrin mht. mælkeydelse og fedtindhold set i forhold til fodringsudgifterne.
  Navnlig i årene 1901 og 1902 refererer aviserne heftige diskussioner mellem Mørkeberg og Stribolt. Avisen Heimdal fortæller således i november 1902 om en 'Holmgang' mellem statskonsulent Mørkeberg og dyrlæge Stribolt ved et diskussionsmøde om principperne for kvægavl i Danmark. Mødet, der blev afholdt i Forsamlingsbygningen i Odense, havde samlet op imod 2.000 landmænd.

Duellerne mellem Mørkeberg og Stribolt synes at være ophørt i 1903, da Stribolt blev overført til en anden stilling på Landbohøjskolen. Stribolts hidtidige stilling blev nu besat med *dyrlæge Harald Mørkeberg* (yngre broder til P. A. M.). I forbindelse hermed kan nævnes, at en anden broder - *Adam Wilhelm Mørkeberg* - på det tidspunkt var lektor (senere professor og direktør) på Landbohøjskolen.

- *Stambogsføring*.
  P. A. Mørkeberg var en ivrig fortaler for stambogsføring af avlsdyr med henblik på udvikling og forædling af både kvæg og svin. Adskillige af hans foredrag indeholdt opfordringer til producenter og foreninger på dette område. Selv udarbejde han bl.a. omkring 30 bind med 'Stambog over tyre af rød dansk malkerace'. - Mørkebergs metoder og blanketter til stambogføring blev anvendt i mange år efter hans død.
  Anekdote: Kvægopdrætteren Andreas Hansen, Elkenøre på Falster - som var kendt for at have nogle af landets bedste stambesætninger - fik en dag besøg af statskonsulent Mørkeberg. Under en rundvisning blev Mørkeberg præsenteres for en flok ænder af meget fin afstemning, hvortil han skulle have udbrudt: 'Jeg er sikker på, at alle dyr her på gården er stamdyr - helt ned til katten'.

- *Rejser i udlandet*.
  Som ledende statskonsulent deltog P. A. Mørkeberg i adskillige rejser til udlandet. Rejsernes formål var bl.a. undersøgelse af afsætningsmuligheder, foredragsvirksomhed og studie af svine- og kvægavl i de besøgte lande (Storbritannien, Skandinavien, Rusland m.fl.). I Sverige var han fra 1902 medlem af Lantbruksakademien.
  Som udsending for landbrugsministeriet var han i sommeren/efteråret 1909 på en 4 mdr. lang rejse til Canada og USA. Anledningen var en invitation han havde fået til at holde et foredrag om dansk kvægavl ved en 8-dages konference i byen Winnipeg. Efter mødet fik deltagerne mulighed for ved selvsyn at sætte sig ind i forholdene i Canada. Denne mulighed benyttede P. A. M. sig af i vid udstrækning - bl.a. ved besøg på flere landbrugsskoler og forsøgsstationer - ligesom han blev modtaget af den canadiske landbrugsminister.
  På den tid var landbruget i Canada under udvikling - på mange områder efter dansk mønster - og især indvandrere fra Irland, Sverige og Danmark bidrog til fremskridtet. Det er tænkeligt, at P. A. M. benyttede lejligheden til et besøg hos broderen *Daniel Mørkeberg*, der i 1892 var emigreret til USA og senere rejst videre til Canada, hvor han i delstaten Alberta blev en af pionererne mht. udvikling af mejeridrift i Canada.
  Inden P. A. Mørkeberg i november 1909 afsluttede sin rejse, nåede han også et besøg i USA, hvor han bl.a. gæstede slagterier i Chicago.

Litteratur:

- Afhandling om 'Den for Lolland-Falster karakteristiske Kvægbestands Udvikling i de sidste 25-35 Aar' - Udgivet 1889
- 'Tuberkulosen hos Husdyrene, særlig hos Kvæget' (1893)
- 'Om Svineavlens Ledelse i Danmark' (1901)
- Stambog over Tyre af rød dansk Malkerace (1896-1921, 31 bind)
- Stambog over Orner af Dansk Landrace (1906-1907, 14 bind)
- Utallige foredrag og faglige artikler om svine- og kvægavl (bl.a. i 'Ugeskrift for Landmænd' og 'Tidsskrift for Landøkonomi')

Æresbevisninger m.m.

- Ridder af Dannebrog 1899 - Se levnedsbeskrivelse
- Dannebrogsmand 1923
- St. Olavs Orden (Norge)
- St. Stanislaus Orden (Rusland)

Statskonsulent P. A. Mørkeberg - Udateret

Ægteskab og familie

Ungkarl, Dyrlæge Peter August Mørkeberg af København, 28 Aar, viet 4-8-1889 i Herlufsholm kirke med Frøken Gunilla Henriette Adolfine Malmquist af Lille Næstved, 30 år. - Forlovere: Forpagter C. M. Mørkeberg, Kjøge, og Bankassistent H. J. Schjøtt, Lille Næstved.

Gunilla H. A. Malmquist var født 31-3-1859 i Skælskør som datter af Skræddermester Thomas Malmquist og Kone Thora Johanne Nielsine Caroline Schjøtt.

Ægtefællerne må havde kendt hinanden længe, da de begge allerede ved folketællingen i 1880 var angivet som plejebørn hos P. A. M.'s moster og onkel, der dengang boede i Saxo-gade, København.

Ved folketællingen 1. februar 1890 boede ægteparret i en lejlighed på Slagteristiftelsen på Godthåbsvej, Frederiksberg.
I folketællingen var Peter A. Mørkeberg angivet som Dyrlæge.

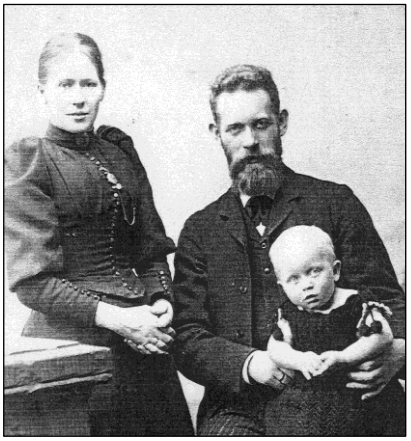

Senere samme år flyttede de til Fasanvej nr. 1, hvor sønnen *Thomas Wilhelm Schiøtt Mørkeberg* blev født 21-9-1890.

Foto til højre viser Gunilla, Peter og Thomas W. Mørkeberg.
Datering: Ca. 1891-92.

I 1894 boede familien på adressen Ingemannsvej 11st, Frederiksberg. Her blev *tvillingerne Ellen og Dan Mørkeberg* født 2-10-1894.

Foto til højre viser Peter og Gunilla Mørkeberg med deres 3 børn samt P. A. Mørkebergs søster, Anna Louise Mørkeberg (den unge kvinde til venstre), som på det tidspunkt var logerende hos familien.
Datering: Ca. 1895.

Ved folketællingen i 1895 var P. A. Mørkeberg angivet som 'Statskonsulent i Husdyrbrug.

Efterfølgende boede familien på disse adresser:

1901 Falkonér Allé 36[2], Frederiksberg (ved folketællingen 1. februar 1901)

1901 Sundevedsgade 2st, København (ca. 1. november 1901)

1903 Vej til Vestre Kirkegaard, Villa 'Popina', (ca. 1. marts 1903).

I folketælling 1. februar 1906 var adressen angivet som: Villa Popina, 1. sal, Grootsvej, Valby - Matr.nr. 18-u.

P. A. Mørkeberg opført som 'Statskonsulent i Husdyrbrug'.

1907 Flyttet til Gentofte kommune

1910 Købt ejendommen matr.nr. 14-ca, 14-cb, Gentofte by og sogn. Helleruplund Alle 32.

Her boede familien også ved folketællingerne 1911, 1916, 1921 og 1925. Adressen ' Helleruplund Alle 32' blev på et tidspunkt ændret til ' Toftholms Alle 12, Hellerup'

Peter August Mørkeberg døde 66 år gammel den 15. september 1927

P. A. Mørkeberg døde af ventrikelkræft på Store Heddinge sygehus, hvor han til det sidste blev passet af sin ældste søn, Thomas, som var overlæge på sygehuset.
Begravelse skete i stilhed på Vestre Kirkegård i København.

P. A. Mørkebergs død og begravelse blev omtalt i stort set alle danske aviser og landbrugsfaglige tidsskrifter. Overalt blev der udtrykt stor anerkendelse og taknemlighed over hans indsats og betydning for udviklingen af husdyravlen.

Som eksempel bringes herunder mindeord udtalt af kvægopdrætter og gårdejer H. Baadsager, Nr. Dalby ved Borup - bragt i Østsjællands Folkeblad 20. september 1927:

Med dyb Vemod er Budskabet om Statskonsulent Mørkebergs bratte bortgang blevet modtaget landet over - ikke mindst blandt sjællandske Bønder, som Mørkeberg ved sin Gerning kom i nær Berøring med.

Det var altid med Glæde og Ærbødighed, der blev hilst paa Statskonsulenten, naar hans ranke, statelige - med Aarene stærkt graanende - Skikkelse viste sig blandt Opdrætterne ved de store aarlige Revyer, Dyrskuerne. Her følte Mørkeberg sig hjemme, og hans smukke, venlige Ansigt havde altid et lyst Blink i de kloge Øjne, naar han mødte sine Venner. Paa Dyrskuerne var Statskonsulent Mørkeberg en sikker Gæst. Dyrskuerne var for ham den travle Arbejdsmark. Her fulgte han fra Aar til Aar det Arbejde, som blev gjort af Opdrætterne hjemme i Bedriften, og han glædede sig over den store Fremgang i Avlen.

Statskonsulent Mørkeberg var et udpræget Arbejdsmenneske, pligtopfyldende i al sin Færd. Der er sikkert mange, naar det ved Dyrskuerne traf ind med daarligt Vejr - og Folk skyndsom forlod Pladsen - som har beundret Statskonsulenten, som trods Strømme af Vand blev ved sit Arbejde og Time efter Time Dagen igennem fortsatte med den Beskrivelse af Dyrene, som han saa senere havde paa rede Haand, naar vedkommende Dyr ad Aare skulde optages i Stambøgerne. Det største Arbejde med Stambøgerne faldt selvfølgelig hjemme paa Kontoret, og Mørkeberg - med sin store Oversigt og udprægede Ordenssans - fik arbejdet med Registrering og Stambogføring ind i et solidt og godt Spor, som har været til uvurderlig Gavn for dansk Husdyrbrug.

Ogsaa udenfor Landets Grænser var Mørkeberg en kendt Mand. Blandt hollandske Bønder og tyske Opdrættere sikrede en Introduktion fra Mørkeberg unge danske Landmænd en god Modtagelse. Dog var det nærmest Englands og Skotlands dygtige opdrættere, Mørkeberg gennem sit mangeaarige Virke som Statskonsulent kom i Forbindelse med. Mørkeberg lærte af disse til Gavn for sit Land, og Englænderne satte Pris paa den danske Statskonsulent, som den fuldendte Gentleman han var. Derfor faldt det naturligt, naar engelske Landmænd eller andre gjorde Genvisit her i Landet, at det var Mørkeberg, der som det danske Landbrugs Repræsentant modtog vore Gæster og førte dem om - et Hverv som han ved sin Erfaring og udmærkede Sprogkundskaber varetog paa bedste Maade. Mørkeberg yndede 'den aabne Dørs Politik', stortseende, som han var, forstod han, at gennem Vekselvirkning og ved at lære af hinanden gavnede Lande og Folkene kun hinanden indbyrdes.

Ingen lande har som Danmark haft den Lykke paa et Tidspunkt, da der var saa haardt Brug for det, at have en Stab af praktiske, dygtige Konsulenter, som paa de forskellige Omraader var med til at hjælpe dansk Landbrug til det smukke Stade, det nu indtager. Blandt disse staar Peter August Mørkeberg i forreste Række. Han var det danske Landbrug en god Mand, en af sit Lands bedste Sønner.

Hans Minde vil længe med Taknemlighed blive bevaret blandt danske Bønder.

P. A. Mørkebergs familie - Efter 1927.

Enke Gunilla Mørkeberg solgte i 1928 villaen Tolftholm Allé 12 i Hellerup, og ved folketællingen i 1930 boede hun på adressen Balders Plads 1$^{1.tv}$, København N. Her boede hun sammen med datteren Ellen, der i 1929 var blevet gift med Erik Bügel.

Gunilla Henriette Adolphine Mørkeberg f. Malmquist døde af lungebetændelse 26. marts 1934. Hun blev 75 år gammel og blev begravet på Vestre Kirkegaard.

1. Sønnen Thomas Wilhelm Schiøtt Mørkeberg (f. 1890) uddannede sig som læge, og han blev i 1918 gift med Ida Mary Agnete Wellmann. Ægteparret fik 4 børn i perioden 1920-1929.
Ved folketællingen 1930 boede familien på adressen Gl. Torv 2 i Store Heddinge.
Thomas W. S. Mørkeberg var angivet som sygehuslæge og praktiserende læge.
Han døde i 1967 i Fredensborg

2. Datteren Ellen Mørkeberg (Tvilling f. 1894) blev uddannet som sygeplejerske, og hun blev i 1929 gift med bogholder Erik Bügel. Ægteparret fik 1 søn.
Ved folketællingen 1940 boede familien på adressen Kirkevej 11st, Ordrup.
Erik Bügel var angivet som bogholder ved 'Dansk Continue & Drivremmefabrik'.
Ellen Bügel var angivet som fhv. sygeplejerske.

3. Sønnen Dan Mørkeberg (Tvilling f. 1894) blev i 1938 gift med Lisbeth Martens (f. 1903).
Ved folketællingen 1940 boede ægteparret uden børn på adressen Ingeborgvej 1st, Charlottenlund. Dan Mørkeberg var angivet som grosserer (Pap-Jern).
Iflg. kilder i slægten blev Dan Mørkeberg gift flere gange - senest gift i 1947 med enke Maren Mariane Nors f. Poulsen ('Musse Mørkeberg').
Han døde i 1948 i Øst sogn, Randers amt.

Bilag 1

Levnedsbeskrivelse 1899 - Ved udnævnelse til Ridder af Dannebrog

Kjøbenhavn den 4de Januar 1899.

Idet jeg herved i underskreven Stand fremsender den Ed, som det har været mig en kjær Pligt at aflægge, tillader jeg mig samtidig at give nogle korte Meddelelser om de vigtigste Begivenheder i mit Levnedsløb.

Mine Forældre 'Carl Wilhelm Mørkeberg og Caroline Christiane født Seidenfaden' havde Gaarden Christiansminde ved Præstø i Forpagtning, da jeg blev født den 21de April 1861.

Nogle Aar derefter flyttede mine Forældre til Kjøge, hvor jeg frekventerede Tøxens Realskole.

I August 1877 blev jeg optaget som Elev på den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole i Kjøbenhavn, hvor jeg afsluttede Veterinærexamen, som jeg bestod med 1ste Karakter i Oktober 1881.

Fra 1ste November samme Aar og indtil 1ste Januar 1883 praktiserede jeg som dyrlæge i Kjøge. Fra dette Tidspunkt og indtil April 1886 var jeg ansat som Assistent hos Professor Bang ved den kongelige Veterinær- og Landbohøjskoles ambulatoriske Klinik. Denne Stilling forlod jeg for at deltage i Konkurrencen om den ledige Plads som Konsulent i Husdyrbrug.

I 1887, 88 og 89 berejste jeg Indlandet samt England, Scotland, Irland, Holland og Tyskland for yderligere at uddanne mig til min nuværende Stilling som Statskonsulent i Husdyrbrug, i hvilken jeg blev ansat den 1ste Oktober 1889.

Samme Aar ægtede jeg min Hustru Gunilla Henriette Adolphine født Malmquist.

Ærbødigst

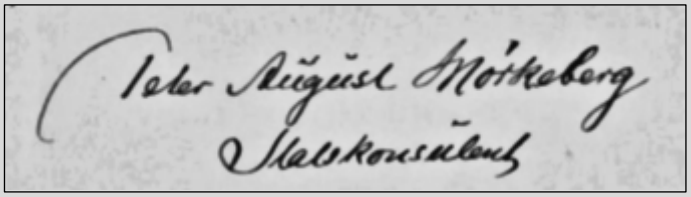

Peter August Mørkeberg

Bilag 2

Fotoalbum

Familiebillederne herunder er velvilligt stillet til rådighed af Henrik Mørkeberg, Gentofte.

Carl Wilhelm Mørkeberg
**1823 - †1890*
P. A. Mørkebergs fader

Caroline Christiane Mørkeberg
*F. Seidenfaden - *1823 - †1890*
P. A. Mørkebergs moder

Anna Louise Mørkeberg
**1873 - †1947*
P. A. Mørkebergs søster

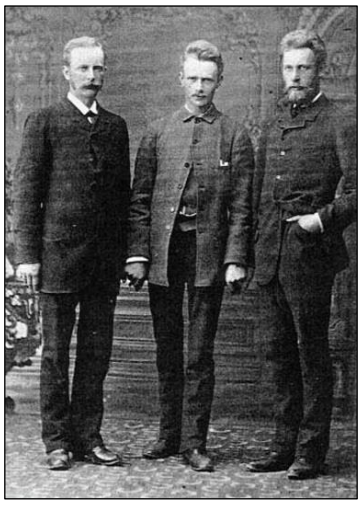

*Johan Wilhelm Emil Mørkeberg *)*
*Adam Wilhelm Mørkeberg *)*
Peter August Mørkeberg
**) P. A. Mørkebergs brødre*

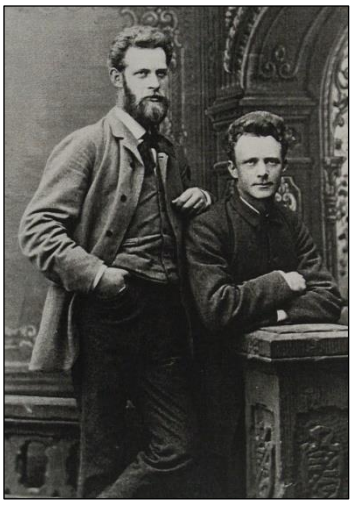

Peter August Mørkeberg
Adam Wilhelm Mørkeberg

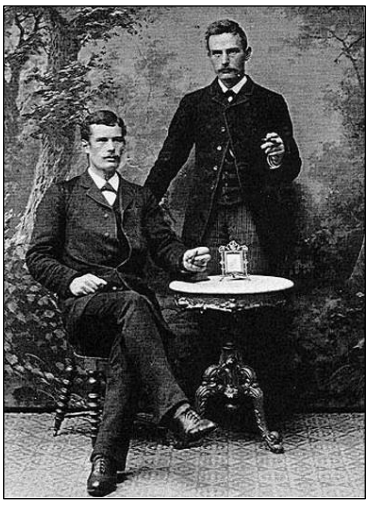

Daniel Joachim Mørkeberg
Anton Edvard Mørkeberg
P. A. Mørkebergs brødre

Bilag 3

Samtidshistorisk tidslinje - 1863-1933

1861	**Peter August Mørkeberg født 21-4-1861 på Christiansminde, Beldringe sogn**
1863	Christian d. 9. bliver konge i Danmark efter Frederik d. 7.s død. Danske bordeller bliver gjort offentlige og underlægges læge- og politikontrol. Man anslår, at der er 400-500 offentlige bordeller. Ophævet i 1901. Røde Kors grundlægges af Henry Dunant.
1864	'2. Slesvigske Krig' - startede 1. februar, da Østrigske og preussiske tropper med 57.000 mand gik over Ejderen - Danmark var totalt uforberedt på krig, og efter hårde kampe (bl.a. ved Dybbøl) sluttedes våbenstilstand den 20. juli. Ved en fredskonference i Wien den 30. oktober må Danmark afstå Holsten og både Nord- og Sydslesvig, så grænsen rykker helt op til Kongeåen. Det danske tabstal blev opgjort til 2.144 faldne og 683 døde af sygdom.
1865	Født: Carl Nielsen (senere en kendt dansk komponist)
1866	Født: Jeppe Aakjær (født Jeppe Jensen i Aakjær ved Skive). Senere dansk forfatter af romaner, noveller, digte og, skuespil. E. Dalgas opretter Det Danske Hedeselskab.
1875	Død: Digteren H. C. Andersen - 70 år gl.
1876	Telefonen opfindes (af Graham Bell i USA).
1879	Skrivemaskinen tages i brug.
1880	Man ser nu cykler i det danske gadebillede. De Danske Statsbaner oprettes (DSB).
1881	**Peter August Mørkeberg består Veterinæreksamen på Landbohøjskolen og nedsætter sig som praktiserende dyrlæge i Køge**
1882	I Hjedding ved Varde oprettes Danmarks første andelsmejeri.
1883	**Peter August Mørkeberg ansættes som assistent på Landbohøjskolen**
1889	Eiffeltårnet opføres i Paris.
1889	**Peter August Mørkeberg bliver gift med Gunilla Henriette Adolphine Malmquist** **Efter en konkurrence udnævnes han samme år til 'Statskonsulent i Husdyrbrug'**
1890	Ved folketællingen har København nu 312.900 indbyggere. Nye industrivirksomheder får mange til at rejse til hovedstaden.
1899	**Peter August Mørkeberg udnævnes til Ridder af Dannebrog**
1906	Frederik d. 8. bliver konge i Danmark efter Christian d. 9.s død.
1910	**Peter August Mørkeberg køber villaen Helleruplund Allé 32 i Gentofte**
1912	Christian d. 10. bliver konge i Danmark efter Frederik d. 8.s død.
1914-1918	1. verdenskrig. Krig mellem 'Centralmagterne' (Tyskland og Østrig-Ungarn med allierede) og 'Ententemagterne (Frankrig, Rusland, Storbritannien og deres allierede, herunder USA og Japan). - Krigen kostede næsten 10 mio mennesker livet.
1915	Ved en grundlovsændring får kvinder stemmeret og valgbarhed til folketing og landsting på lige fod med mænd.
1920	Genforeningen - Efter en folkeafstemning 10. februar 1920 bliver Sønderjylland genforenet med Danmark efter 56 års adskillelse siden krigen i 1864.
1923	**Peter August Mørkeberg udnævnes til Dannebrogsmand**
1927	**Peter August Mørkeberg dør 15-9-1927 i St. Heddinge. Han blev 66 år gammel.**

Kilder til dette notat:

- Kirkebøger
- Folketællinger
- Lægdsrulleprotokoller
- Avisartikler i danske dagblade
- Gyldendals 'Den Store Danske'
- Dansk biografisk leksikon
- Statens Arkiver
- Københavns Stadsarkiv
- Køge Arkiverne
- Ordenskapitlet (Levnedsbeskrivelse 1899)
- Henrik Mørkeberg, Gentofte (Familiebilleder)
- Andre private kilder i slægten

Skrevet 2019-2021 af

Vagn Mørkeberg Christiansen

vagnmc@gmail.com